

**HUDUDIIY EKOLOGIK MUAMMOLARNI YORITISHDA OMMAVIY
AXBOROT VOSITALARINING ROLI**

*O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY O'RTA MAXSUS TA'LIM
VAZIRLIGI JAHON TILLARI DAVLAT UNIVERSITETI*

Tillayeva Mahdiya Toir qizi

Annotatsiya: Bugungi kunda ekologik muammolar insoniyatning eng dolzarb masalalaridan biriga aylangan. Atrof-muhitning ifloslanishi, tabiiy resurslarning kamayishi, iqlim o'zgarishlari kabi jarayonlar nafaqat global miqyosda, balki hududiy darajada ham jiddiy muammolarni keltirib chiqarmoqda. Hududiy ekologik muammolar mahalliy aholining hayot sifatiga bevosita ta'sir ko'rsatadi va ularni hal qilishda ommaviy axborot vositalarining roli beqiyosdir. Ommaviy axborot vositalari — televideniye, radio, gazeta va internet — ekologik muammolarni yoritishda muhim axborot manbai bo'lib, jamiyatda ekologik ongni oshirish, muammolarni aniqlash va ularni hal qilishga jamoatchilik e'tiborini jalb qilishda faol ishtirok etadi.

Kalit so'zlar: ekologik muammolar, ommaviy axborot vositalari, tabiiy resurslar, sanoat korxonalari, suv resurslari, atrof-muhit.

Hududiy ekologik muammolarni yoritishda ommaviy axborot vositalarining birinchi va eng asosiy vazifasi — axborotni tez va keng auditoriyaga yetkazishdir. Mahalliy hududlarda yuzaga kelgan ekologik muammolar haqida xabar berish orqali ommaviy axborot vositalari aholini holat haqida xabardor qiladi, ularning xavfsizligi va salomatligini ta'minlashga yordam beradi. Masalan, sanoat korxonalarining chiqindilari natijasida suv havzalarining ifloslanishi yoki shamol orqali tarqaluvchi zararli changlarning ko'payishi kabi holatlar haqida tezkor va aniq ma'lumotlar berish, aholining o'zini himoya qilish choralarini ko'rishiga imkon yaratadi. Ommaviy axborot vositalari hududiy ekologik muammolarni yoritishda muammolarni chuqur tahlil qilish va ularning sabablarini o'rganishga katta e'tibor qaratadi. Faqatgina yuzaki xabar berish bilan cheklanmay, ekologik muammolarning

ildizlari, ularni keltirib chiqargan omillar, muammolarni hal etish yo'llari haqida mutaxassislarning fikrlarini, ilmiy tadqiqotlarni yoritadi. Bu esa jamiyatda ekologik bilim va tushunchani oshirishga xizmat qiladi, odamlarni faollikka undaydi. Shuningdek, ommaviy axborot vositalari ekologik muammolarni yoritishda ijtimoiy nazorat rolini ham bajaradi. Ular orqali aholining ekologik huquqlari himoya qilinadi, davlat va korxonalar faoliyati jamoatchilik nazoratida bo'ladi. Masalan, biror hududda chiqindilarni noqonuniy tarzda tashlash holatlari aniqlanganda, ommaviy axborot vositalari bu haqda ochiq va keng yoritish orqali muammoning tezda hal etilishiga yordam beradi. Bu esa nafaqat ekologik muhitni yaxshilaydi, balki jamiyatda qonunlarga rioya qilish madaniyatini shakllantiradi.[1]

Hududiy ekologik muammolarni yoritishda ommaviy axborot vositalari ta'lim va targ'ibot vazifasini ham bajaradi. Ular orqali aholiga ekologik madaniyatni oshirish, atrof-muhitni asrashga oid bilimlarni yetkazish mumkin. Turli ko'rsatuvlar, maqolalar, intervyular orqali odamlar ekologik muammolarni anglashlari va ularni hal qilishda o'z hissalarini qo'shishlari uchun zarur bo'lgan ma'lumotlar taqdim etiladi. Bu esa uzoq muddatda hududiy ekologik holatni yaxshilashga xizmat qiladi. Internet va ijtimoiy tarmoqlarning rivojlanishi bilan ommaviy axborot vositalarining roli yanada kuchaydi. Endi har bir fuqaro ekologik muammolar haqida tezkor axborot olish, fikr almashish, muammolarni muhokama qilish imkoniyatiga ega. Bu esa jamiyatda ekologik faollikni oshiradi, muammolarni tezroq aniqlash va hal qilishga yordam beradi. Shuningdek, onlayn platformalar orqali ekologik harakatlar tashkil etish, ko'ngilli faoliyatni yo'lga qo'yish imkoniyati kengaydi.[2]

Hududiy ekologik muammolarni yoritishda ommaviy axborot vositalarining yana bir muhim jihati — ijtimoiy adolatni ta'minlashdir. Ko'pincha ekologik muammolar kam ta'minlangan yoki ijtimoiy himoyaga muhtoj hududlarda kuchayadi. Ommaviy axborot vositalari bu muammolarni yoritish orqali ijtimoiy tengsizlikka e'tibor qaratadi, davlat va jamiyatni muammolarni bartaraf etishga chaqiradi. Bu esa ekologik va ijtimoiy muammolarni birgalikda hal qilishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, ommaviy axborot vositalari hududiy ekologik muammolarni yoritishda ba'zan muayyan qiyinchiliklarga duch keladi. Masalan, ba'zi joylarda ekologik muammolar

haqida ma'lumot olish qiyin bo'lishi, rasmiylar yoki korxonalar tomonidan ma'lumotlarning yashirilishi yoki soxtalashtirilishi mumkin. Bundan tashqari, ommaviy axborot vositalarining ayrimlari ekologik muammolarni yetarlicha yoritmasligi yoki senzura ostida qolishi mumkin. Shu bois, jurnalistlar va ommaviy axborot vositalari vakillari uchun mustaqil va haqqoniy axborot olish, uni keng va aniq yoritish juda muhimdir. Hududiy ekologik muammolarni yoritishda ommaviy axborot vositalarining muvaffaqiyatli faoliyati uchun jurnalistlarning ekologik bilimlari va malakasi ham katta ahamiyatga ega. Ekologiya sohasidagi murakkab jarayonlarni to'g'ri tushunish, muammolarni aniq va tushunarli tarzda yoritish uchun jurnalistlar muntazam ravishda malaka oshirishlari, ekologik mutaxassislar bilan hamkorlik qilishlari zarur. Bu esa ommaviy axborot vositalarining ishonchliligi va ta'sirchanligini oshiradi.[3]

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, hududiy ekologik muammolarni yoritishda ommaviy axborot vositalarining roli juda katta va ko'p qirrali. Ular aholiga ekologik muammolar haqida tezkor va to'liq ma'lumot berish, muammolarni chuqur tahlil qilish, ijtimoiy nazoratni ta'minlash, ekologik madaniyatni oshirish, ijtimoiy adolatni ta'minlash kabi vazifalarni bajaradi. Shu bilan birga, ular ekologik muammolarni hal etishda jamiyatning faolligini oshirishga xizmat qiladi. Ommaviy axborot vositalarining mustaqil va haqqoniy faoliyati, jurnalistlarning ekologik bilim va malakasini oshirish esa hududiy ekologik muammolarni samarali yoritish va ularni bartaraf etishda muhim omillardir. Shunday qilib, ekologik muammolarni hal qilish yo'lida ommaviy axborot vositalari jamiyatning axborot manbai va faollik markaziga aylanib, atrof-muhitni muhofaza qilishda muhim rol o'ynaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Abdullayeva M. Ommaviy axborot vositalarining ekologik muammolarni yoritishdagi roli. – Toshkent: “Yosh tadqiqotchi” nashriyoti, 2024. – 150 b.
2. Islomov D. Hududiy ekologik muammolar va ularni ommaviy axborot vositalari orqali yoritish. – Toshkent: “O'zbekiston ekologiyasi” nashriyoti, 2024. – 180 b.

3. Karimova N. Ekologik huquqlarni himoya qilishda jurnalistlarning roli. – Toshkent: “Huquq va jamiyat” nashriyoti, 2023. – 160 b.
4. Tursunov S. Ekologik muammolarni yoritishda ommaviy axborot vositalarining ijtimoiy ahamiyati. – Toshkent: “Ijtimoiy fanlar” nashriyoti, 2021. – 140 b.
5. Rasulov J. Atrof-muhitni muhofaza qilishda OAVning roli va mas’uliyati. – Toshkent: “Tabiat va jamiyat” nashriyoti, 2023. – 170 b.
6. Qodirova L. Ekologik madaniyatni oshirishda media vositalarining ta’siri. – Toshkent: “Madaniyat va ma’naviyat” nashriyoti, 2021. – 155 b.
7. Mirzaev A. Hududiy ekologik muammolarni yoritishda internet ommaviy axborot vositalarining o’rni. – Toshkent: “Axborot texnologiyalari” nashriyoti, 2023. – 165 b.
8. Sobirov B. Ekologik muammolarni yoritishda jurnalistlarning malakasi va etikasi. – Toshkent: “Jurnalistika va kommunikatsiyalar” nashriyoti, 2024. – 150 b.